

Tendensen 2021-2022

Politiële criminaliteitsstatistieken

Politie

INHOUDSTAFEL

ALGEMEEN	3
Openheid en transparantie	3
Basisgegevens = aanvankelijk proces-verbaal	3
Snelheid van publicatie versus volledigheid databank	4
De voeding van de ANG verschilt naargelang politiezone	5
Volledigheid als element voor contextualisering.....	6
AANDACHTSPUNTEN BIJ HET LEZEN EN INTERPRETEREN	7
GEOGRAFISCHE VERGELIJKINGEN	9
Hitparades en criminaliteitsgraden.....	9
Het gegeven ‘bevolkingsaantal’ bij de opmaak van graden	9
Belang van een goede gemeentetypologie.....	10
Haalcriminaliteit versus brengcriminaliteit.....	10
Andere contextvariabelen voor het berekenen van graden.....	10
TENDENSEN 2021-2022	12
Aandachtspunt bij het vergelijken van jaren	12
Totale geregistreerde criminaliteit	13
Sterkste dalers.....	14
Opvallende stijgers.....	17
Nieuw seksueel strafrecht.....	23

ALGEMEEN

OPENHEID EN TRANSPARANTIE

In het kader van het bevorderen van openbaarheid van bestuur en een cijfermatig onderbouwd, **'evidence based' beleid**, werd door de minister van Binnenlandse Zaken voor een open en transparante communicatie gekozen betreffende de misdrijven die door de politiediensten in België worden geregistreerd. De Politie Criminaliteitsstatistieken (PCS) worden per kwartaal gepubliceerd.

Met deze frequentie van publicatie en zonder afbreuk te doen aan de exhaustiviteit, functioneren deze cijfergegevens als een graadmeter of een barometer betreffende de in België geregistreeerde criminaliteit. De evolutie van de geregistreeerde criminaliteit in België wordt op deze manier dus gemonitord.

In de praktijk betekent dit dat zowel de burger als de verschillende actoren binnen het veiligheidsbeleid regelmatig over cijfers beschikken voor de verschillende bestuursniveaus (gemeente, politiezone, arrondissementeel, provinciaal, gewestelijk en federaal). Daarnaast blijft **strategische lange-termijn-analyse** mogelijk omdat verschillende jaren in ogenschouw worden genomen. De politie kan voor het opstellen en evalueren van haar operationele werking steunen op eigen maandelijkse barometers en rechtstreekse bevestigingen van gegevensbanken.

BASISGEGEVEN = AANVANKELIJK PROCES-VERBAAL

Het basisgegeven van de geregistreeerde criminaliteitsstatistieken is het aanvankelijk proces-verbaal dat door de politiediensten van de Geïntegreerde Politie, gestructureerd op twee niveaus, werd opgesteld, ongeacht of het gaat om een voltooid misdrijf of een poging. Bij het opstellen van het proces-verbaal dient voor elk feit gepleegd in België 1 van de 581 gemeenten gekozen te worden als zijnde de pleegplaats van het feit. Het zijn deze gemeenten die daarna geaggregeerd worden naar de hogere geografische niveaus (politiezone, gerechtelijk arrondissement,...) in de rapporten.

Bij de periodieke verspreiding van deze barometer inzake criminaliteit wordt getracht steeds zoveel mogelijk informatie aan te bieden. Concreet betekent dit dat er gegevens ter beschikking worden gesteld inzake:

- De **strafrechtelijke inbreuken** op zich: de inbreuken op het Strafwetboek (misdaden, wanbedrijven en overtredingen) en de inbreuken op de Bijzondere Wetten (bijvoorbeeld de Drugswet van 1921).
- De **criminele figuren/ fenomenen**: feiten die niet als dusdanig in het Strafwetboek zijn opgenomen, maar waarmee men in de dagelijkse politiepraktijk regelmatig wordt geconfronteerd. Het betreft een combinatie van een misdrijf (bv. diefstal) met onder andere het voorwerp of vervoermiddel waarop dit misdrijf betrekking heeft (bv. autodiefstal), de plaats waar het misdrijf gepleegd is (bv. woninginbraak) of de manier waarop het misdrijf gepleegd werd (bv. diefstal gewapenderhand). De definitie en afbakening van deze criminele figuren vloeit voort uit de werkzaamheden van de Werkgroep Politiestatistiek (WPS).
- De **plaatsbestemming** van een feit: de functie die de plaats vervult waar het misdrijf is gepleegd (bv. openbare weg, onderwijsinstelling...).
- De **voorwerpen**: de zaken die het meest gestolen worden bij verschillende types van diefstal worden weergegeven.
- De **vervoermiddelen**: de gestolen auto's worden voorgesteld per merk.
- De **niet-misdrijven**: naast de strafrechtelijke inbreuken worden er in de politieke databanken ook een aantal feiten geregistreerd die op zich niet strafbaar zijn, doch waarvoor toch een proces-verbaal wordt opgemaakt (bv. zelfmoord, familiale moeilijkheden, verloren voorwerpen...).

Aan de hand van dit instrument wordt het mogelijk een vinger aan de pols te houden, nieuwe criminaliteitstendensen sneller te detecteren en dus, indien nodig, een bijsturing van het veiligheidsbeleid te initiëren.

SNELHEID VAN PUBLICATIE VERSUS VOLLEDIGHEID DATABANK

Hiervoor is een snelle, betrouwbare vrijgave van gevalideerde gegevens van primordiaal belang. Voor de criminaliteitsstatistieken per kwartaal betekent dit concreet dat betrouwbare cijfers in principe beschikbaar zijn tot een periode van een viertal maanden voorafgaand aan de datum van afsluiting van de databank. Die bufferperiode wordt gehanteerd omdat een voldoende **hoge volledigheid van de databank nodig** is om zinvolle analyses te kunnen maken.

Een proces-verbaal dient volgens de richtlijnen namelijk binnen de 3 weken te worden afgewerkt en overgemaakt aan de Algemene Nationale Gegevensbank (ANG)¹, die de bron vormt voor de opmaak van de PCS. Voor een deel van de processen-verbaal verloopt dit verwerkingsproces echter met enige vertraging. Op jaarbasis komt de volledigheid van de cijfers niet in het gedrang omdat bij de afsluiting voor de opmaak van de jaarlijkse Politie Criminaliteitsstatistieken hiermee rekening wordt gehouden zodat de betrouwbaarheid van de cijfers globaal genomen verzekerd is. Daardoor kunnen de PCS over het verloop van de jaren een **betrouwbaar beeld** geven over de tendensen in de vastgestelde criminaliteit.

De huidige versie van de PCS bevat gegevens tot en met (pleegdatum) 31 december 2022 (datum van afsluiting van de gegevensbank is 21 april 2023). De gegevens voor de jaren 2001 tot en met 2011 worden niet langer gepubliceerd, maar blijven wel opvraagbaar bij de Directie van de politiezone informatie en de ICT-middelen (DRI) – Business Unit Beleid en beheer.

DE VOEDING VAN DE ANG VERSCHILT NAARGELANG POLITIEZONE

Op basis van een driemaandelijke extractie² uit de ISLP³-servers van de 184 politiezones⁴, die vergeleken wordt met de Algemene Nationale Gegevensbank, kan grosso modo ingeschat worden welk percentage van aanvankelijke processen-verbaal (gerechtelijk-niet verkeer), opgesteld door die korpsen, zich nog niet in de ANG bevindt. Onderstaande tabel toont aan dat de **voeding vanuit de politiezones** niet overal met dezelfde snelheid gebeurt, wat dus een negatief effect heeft op de volledigheid van de criminaliteitsstatistieken, zeker wat betreft de cijferrapporten die betrekking hebben op de politiezones (en gemeenten) in kwestie. Vanzelfsprekend hebben deze achterstanden

¹ De Algemene Nationale Gegevensbank (ANG) is een politiedatabank waarin feiten geregistreerd worden op basis van processen-verbaal die voortvloeien uit de missies van de gerechtelijke en bestuurlijke politie. Zij laat toe om tellingen uit te voeren op verschillende statistische variabelen, zoals het aantal geregistreerde feiten, de modus operandi, de voorwerpen gehanteerd bij het misdrijf, de gebruikte vervoermiddelen, de bestemmingen-plaats,...

² De meest recente dateert van 24 april 2023. Op die datum bedroeg de volledigheid van de ANG, voor de aanvankelijke processen-verbaal van 2022 (datum "in behandeling" ISLP), op nationaal niveau 97,6%.

³ Integrated System for Local Police, een informaticatoepassing die onder meer wordt gebruikt om processen-verbaal te registreren. Oorspronkelijk enkel gebruikt door de lokale politie (PZ), maar sinds enkele jaren ook door bepaalde federale politiediensten (spoorwepolitie, wegpolitie,...).

⁴ Volgend op de Wet van 7 december 1998 tot de organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus, werden er 196 politiezones opgericht. Sindsdien hebben zich meerdere fusies voorgedaan waarbij twee, of zelfs drie, politiezones samensmolten tot een nieuwe politiezone. Een voorbeeld van dergelijke fusie is de politiezone "Limburg Regio Hoofstad", bestaande uit de voormalige zones "HAZODI" en "West-Limburg". Momenteel (april 2023) bestaan er in België 184 politiezones. Deze fusies werden met terugwerkende kracht toegepast op alle pleegjaren teneinde de vergelijkbaarheid over de tijd mogelijk te maken. Ook op het niveau van de gerechtelijke arrondissementen werd in 2014 een hervorming doorgevoerd waardoor de 27 'oude' arrondissementen werden herleid tot 12. Wel werden er 14 parketten voorzien en ook op politieel niveau kwamen er 14 gedeconcentreerde gerechtelijke directeurs. De PCS op het niveau van de gerechtelijke arrondissementen volgen deze 14-delige structuur die evenals de fusies bij de politiezones met terugwerkende kracht werd toegepast op alle pleegjaren.

ook een impact, hetzij beperkter, op de hoger liggende geografische entiteiten tot en met het nationaal niveau toe.

% aanvankelijke gerechtelijke PV's 2022 nog niet in ANG	# PZ
0% (dus alle PV's in ANG)	8
< 1%	74
1% - < 3%	71
3% - < 5%	19
5% of meer	12
Totaal aantal politiezones	184

Tabel 1: verdeling van de 184 politiezones (registrerend korps) naarmate de volledigheid van hun voeding naar de ANG, dit wat betreft de aanvankelijke gerechtelijke PV's (niet-verkeer) opgesteld in ISLP in 2022. (Bron: Stuurbord ANG de dato 24 april 2023)

VOLLEDIGHEID ALS ELEMENT VOOR CONTEXTUALISERING

We vermelden hier deze cijfers zeker niet om de politiezones met de vinger te wijzen, doch om de gebruiker van de cijfers te waarschuwen dat de tendensen (in casu: vastgestelde dalingen) in de cijfers mogelijks nog kunnen veranderen. Dit is namelijk de eerste contextualisering van de cijfers die dient te gebeuren. De **reden van de tragere voeding** kan verschillende oorzaken hebben: technische problemen, capaciteitsproblemen, andere operationele prioriteiten,...

AANDACHTSPUNTEN BIJ HET LEZEN EN INTERPRETEREN

Bij het lezen en interpreteren van deze rapporten is het belangrijk dat volgende aandachtspunten in acht worden genomen.

- In een eerste grafiek wordt het **totaal aantal geregistreerde feiten** weergegeven en dit over alle misdrijfcategorieën heen. Op zich zegt dit cijfer niet zoveel, gezien het gaat om een combinatie van zeer ernstige feiten (bv. moord) en eerder lichtere inbreuken (bv. openbare dronkenschap). Het is dus interessanter om elk specifiek misdrijf apart te bekijken.
- Op te merken valt dat **verkeersinbreuken** “out of scope” zijn, deze maken immers deel uit van een aparte rapportage.
- De rapportage gebeurt op **pleegplaats** (dus ongeacht het registrerend korps) en **pleegdatum**.
- Wanneer een overzicht wordt gegeven per maand, dan dienen de meest recente maanden met de nodige omzichtigheid te worden bekeken, gezien mogelijks nog niet alle feiten geregistreerd zijn in de ANG.
- Feiten die niet gekend zijn bij de politie (**dark number**) worden per definitie niet meegeteld. Hiervoor kan een **Veiligheidsmonitor** een indicatie⁵ geven.
- Feiten gepleegd op de nationale luchthaven “**Brussels Airport**” worden niet toegewezen aan de gemeenten (of politiezones) op wiens grondgebied de luchthaven ligt (in casu: Zaventem, Machelen en Steenokkerzeel).⁶ Ze zijn wel aanwezig in de hogere niveaus (gerechtelijk arrondissement Halle-Vilvoorde / provincie Vlaams-Brabant / Vlaams Gewest).⁷
- Bij de interpretatie van een (lichte) daling moet enig voorbehoud gemaakt worden omdat door aanvulling met nog niet geregistreerde feiten deze daling kan ombuigen tot een status quo of zelfs een stijging.
- **Technische verbeteringen** kunnen aanleiding geven tot lichte schommelingen tussen twee verschillende afsluitingen die worden uitgevoerd, dit naast effecten veroorzaakt door laattijdige vattingen (zie eerder in dit document) en feiten die laattijdig ter kennis worden gebracht (zie verder in dit document).
- Proactieve versus reactieve misdrijven:

⁵ De meest recente versie van deze bevolkingsenquête dateert van 2021.

⁶ In vergelijking met eerdere rapportages werd in overleg met CSD Halle-Vilvoorde en de 3 betrokken politiezones een optimalisatie (uitbreiding) uitgevoerd van deze toekenning van feiten aan “Brussels Airport”, dit met terugwerkende kracht voor alle pleegjaren. Dit heeft tot gevolg dat de cijfers voor de betrokken 3 gemeenten (en politiezones) heden lager liggen dan in voorgaande rapportages.

⁷ Hierbij dient opgemerkt te worden dat in vroegere rapportages deze feiten werden toegewezen aan: gerechtelijk arrondissement Brussel / provincie Brussel-Hoofdstad / Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dit is dus sinds april 2019 en met terugwerkende kracht voor alle pleegjaren aangepast.

- Voor bepaalde misdrijfcategorieën (vb. drugsinbreuken, illegaal verblijf op het grondgebied, schijnhuwelijken, illegale wapendracht, financiële en economische misdrijven) is de registratie sterk afhankelijk van de inspanningen die door de politiediensten worden geleverd. Men noemt dit **proactieve misdrijven (“haalcriminaliteit”)**: hoe meer men er naar zoekt (acties), hoe meer feiten men vindt. Hoe meer drugscontroles er bijvoorbeeld gebeuren, hoe meer mensen men zal betrappen met drugs op zak en dus hoe meer processen-verbaal er (**ambtshalve**) zullen opgesteld worden. Een stijging in de geregistreerde cijfers voor dergelijke misdrijven wil dus niet noodzakelijkerwijze zeggen dat er ook in de realiteit een stijging is. Evoluties zijn eerder een **indicator voor politieactiviteit**.
- Andere misdrijfcategorieën (vb. inbraken, diefstal gewapenderhand, geweld tegen personen, beschadigingen) zijn veel minder gevoelig voor de politieactiviteit. Dit zijn de **reactieve misdrijven (“brengcriminaliteit”)**. Er wordt een PV opgesteld door de verbalisant omdat men geïnformeerd is door het slachtoffer (**klacht**) of door derden (**aangifte**). Evoluties zijn eerder een reflectie van het werkelijk voorkomen van een fenomeen, MAAR kunnen ook bepaald worden door bv. een wijziging in de **aangiftebereidheid** van de bevolking. Een middel om dit *dark number* in te schatten is een Veiligheidsmonitor (bevolkingsenquête).

GEOGRAFISCHE VERGELIJKINGEN

HITPARADES EN CRIMINALITEITSGRADEN

Geregeld verschijnen in de media “hitparades” waarin gemeenten met elkaar vergeleken worden op vlak van geregistreerde criminaliteit. Men wil immers graag een antwoord krijgen op de vraag “Waar situeert zich de meeste criminaliteit?”. Gemeenten uit dezelfde regio of gemeenten verspreid over het ganse land, die “vergelijkbaar” zouden zijn omwille van hun stedelijk karakter worden dan met elkaar vergeleken qua geregistreerde criminaliteit. Men doet dit meestal door middel van het berekenen van een criminaliteitsgraad, met andere woorden, **men deelt het aantal geregistreerde feiten door het aantal inwoners**. Soms gebeurt dit voor het geheel van de geregistreerde criminaliteit, soms voor bepaalde misdrijftypes.

De criminaliteitscijfers van gemeenten vergelijken enkel op basis van het afwegen ten opzichte van het bevolkingsaantal, volstaat **niet** om op een verantwoorde manier een vergelijking te maken tussen gemeenten. De vergelijking maken op basis van een criminaliteitsgraad voor het geheel van de geregistreerde criminaliteit is eveneens af te raden, omdat op dergelijke wijze elk misdrijf, ongeacht de ernst (vb. een moord versus een fietsdiefstal, evenveel “gewicht” krijgt in de berekening.

HET GEGEVEN ‘BEVOLKINGSAANTAL’ BIJ DE OPMAAK VAN GRADEN

Naast het bevolkingsaantal verschillen de gemeenten onderling ook sterk op andere gebieden die een invloed kunnen hebben op de criminaliteit. Zo zijn bijvoorbeeld de steden aantrekkingspolen voor werk, handel, onderwijs, toerisme,... Het aantal personen (potentiële daders en slachtoffers) aanwezig op hun grondgebied is dagelijks veel hoger dan het aantal officieel ingeschreven inwoners. Al deze personen kunnen vanzelfsprekend ook slachtoffer worden van misdrijven en de dagelijkse toestroom van personen creëert op zijn beurt een aantrekkingskracht voor crimineel gedrag. Ook de kustgemeenten situeren zich in een gelijkaardige positie en kennen op sommige tijdstippen een grote tijdelijke bevolking. Andere voorbeelden zijn studentensteden, toeristische trekpleisters, shoppingcenters buiten de stadskernen,... Men moet steeds in het achterhoofd houden dat voor een gemeente waar een sterk verschil kan bestaan tussen de officiële bevolking en de aanwezige dagelijkse bevolking, **de criminaliteitsgraad niet altijd een accuraat beeld geeft** en dus ook niet de juiste posities in dergelijke “hitparades” weergeeft.

BELANG VAN EEN GOEDE GEMEENTETIPOLOGIE

Wat betreft de onderlinge vergelijking van gemeenten is het daarom aangewezen gebruik te maken van een gemeentetypologie, die alle gemeenten opdeelt in vergelijkbare groepen (bijvoorbeeld zwak uitgeruste kleine stad, grote stad, sterk morfologisch verstedelijkte gemeente) qua morfologie, uitrustingsniveau,... Vergelijkingen binnen één vergelijkbare groep geven dan een realistischer beeld. De huidige gemeentetypologie is evenwel aan herziening toe, aangezien de laatste versie zich baseerde op gegevens van 1991 en de accuraatheid ervan afgenomen is. Bovendien blijft het moeilijk om binnen eenzelfde type van gemeenten vergelijkingen te maken, specifiek voor wat de vergelijking tussen de 5 grote steden betreft (Antwerpen, Gent, Brussel-stad, Charleroi en Luik). Daar komen de gemeentegrenzen niet altijd overeen met de werkelijke “stadsgrenzen” (het aaneengesloten stedelijk weefsel). Het administratieve geheel kan kleiner zijn dan wat de stad in werkelijkheid is, omgekeerd kunnen de gemeentegrenzen ook ruimer zijn dan de “stadsgrenzen”. Op die manier kunnen criminaliteitsgraden enkel op basis van het aantal inwoners misleidend zijn, omdat de noemer (= het bevolkingsaantal) soms te groot is en soms te klein is.

HAALCRIMINALITEIT VERSUS BRENGCRIMINALITEIT

Als men al wil werken met een criminaliteitsgraad is het zeker **niet** aangewezen dit te doen **op het geheel van de geregistreerde criminaliteit**, dit omdat er een grote inhoudelijke variëteit bestaat aan misdrijven (een fietsdiefstal is geen moord). Bovendien komen sommige misdrijftypes heel vaak voor en andere veel minder. Niet alle misdrijftypes lenen zich tot het opstellen van een graad. Men dient een **onderscheid** te maken tussen **“haalcriminaliteit”** en **“brengcriminaliteit”**. De laatste groep wordt geregistreerd op basis van klacht van het slachtoffer (bv. woninginbraak) waarbij de aangiftebereidheid eerder afhankelijk is van het soort delict dan van de ruimtelijke omgeving. Voor de “haalcriminaliteit” (bv. drugsdelicten) kan en zal het aantal registraties sterk variëren naargelang de **politieactiviteit** in een bepaald criminaliteitsdomein. Als er geen of weinig politieactiviteit is in dat bepaalde domein, wordt dit soort van criminaliteit weinig of niet gedetecteerd, omgekeerd kan een goed gesitueerde politieactie wel een aanzienlijke detectie weergeven. Belangrijk is dat die politieactiviteit mee bepaald wordt door prioriteitsstellingen in het veiligheidsbeleid die geografisch kunnen verschillen.

ANDERE CONTEXTVARIABLEN VOOR HET BEREKENEN VAN GRADEN

Een graad hoeft zich tenslotte ook niet altijd te baseren op het aantal inwoners. Zo bieden we enkele alternatieven op het interactieve deel van de website onder de vorm van kaarten. Voor autodiefstal en diefstal uit voertuig kan men de relatie leggen met het **aantal ingeschreven voertuigen**⁸, voor woninginbraak met het **aantal woongelegenheden** en voor intrafamiliaal geweld met het **aantal huishoudens**.

⁸ Met betrekking tot het aantal ingeschreven voertuigen dient opgemerkt te worden dat leasingwagens worden toegewezen aan de gemeente waar de maatschappelijke zetel van de leasingmaatschappij gelegen is en niet aan de gemeente waar de gebruiker ervan woont, wat bijgevolg een onderschatting van de graad kan veroorzaken in die gemeenten waar leasingmaatschappijen gevestigd zijn.

Definities en bronnen van de gebruikte contextvariabelen:

- **Voertuig** (bron: FOD Economie): Het voertuigenpark geeft een overzicht van alle in België ingeschreven gemotoriseerde voertuigen op datum van 1 augustus. Deze inschrijving vermeldt in het geval van een natuurlijke persoon het adres van de hoofdverblijfplaats en in het geval van een rechtspersoon (bijvoorbeeld bedrijfswagens) het adres van de maatschappelijke zetel.
- **Woongelegenheden** (bron: FOD Economie): Gebouw of gedeelte van een gebouw bestemd om bewoond te worden door een gezin of als dusdanig gebruikt, om het even of het gezin bestaat uit een persoon die alleen leeft of uit meerdere personen en waar de verschillende gezinsactiviteiten (wonen, slapen, eetmaal bereiden,...) kunnen worden uitgeoefend. Zijn geen woongelegenheden in die zin: de kamers in gebouwen met collectieve woongelegenheden zoals in kloosters, klinieken, hospitalen, weeshuizen, bejaardentehuizen,...
- **Huishouden** (bron: FOD Economie): Het huishouden bestaat uit een persoon die gewoonlijk alleen leeft, ofwel uit twee of meer personen, al dan niet met elkaar verwant, die gewoonlijk in dezelfde woning wonen en er samenleven. De statistiek van de huishoudens is afgeleid uit het bestand van de bevolking volgens het Rijksregister.

TENDENSEN 2021-2022

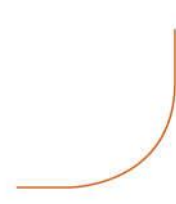
AANDACHTSPUNT BIJ HET VERGELIJKEN VAN JAREN

Alle vergelijkingen (absoluut of procentueel) tussen 2022 en 2021 hebben steeds betrekking op de desbetreffende jaren, dit op nationaal niveau, tenzij het anders wordt vermeld. Hierbij dient steeds voor ogen gehouden te worden dat de feiten die gepleegd werden in 2022 minder tijd gehad hebben om geregistreerd te worden in de Algemene Nationale Gegevensbank dan de feiten die gepleegd werden in 2021. Of anders gezegd: het is niet uitgesloten dat een momenteel vastgestelde daling van het aantal geregistreerde feiten voor 2022 ten opzichte van 2021 (betreffende een bepaalde misdrijfcategorie en/of een bepaald geografisch gebied) uiteindelijk nog kan resulteren in een status quo of zelfs een lichte stijging. Hoe groter echter de huidige daling, hoe kleiner die kans. Vanzelfsprekend bestaat er een samenhang met de mate van volledigheid, zoals hierboven reeds werd aangehaald. Een huidige stijging daarentegen, zal logischerwijze steeds een stijging blijven.

Bijkomend dient opgemerkt te worden dat de jaren 2020 en 2021 uitzonderlijke en atypische jaren waren omwille van de coronacrisis. De hiermee samenhangende maatregelen in de strijd tegen COVID-19 hadden een duidelijke impact op de geregistreerde criminaliteit, zoals uitvoerig werd beschreven in de tendensennota's van de voorbije twee jaren.

In wat volgt zal er eerst ingegaan worden op de totale geregistreerde criminaliteitscijfers. Verder belichten we de sterkste daler, namelijk de coronamaatregelen die in het kader van de volksgezondheid werden genomen in de strijd tegen COVID-19.

Vervolgens worden enkele grote stijgers toegelicht. Deze toenames dienen in het licht van de coronacrisis bekeken te worden. Aangezien de voorbije 2 jaren wat atypische jaren waren, zullen de cijfers van 2022 op regelmatige basis vergeleken worden met deze van 2019 (pré-corona-tijdperk). Tenslotte wordt bondig de hervorming van het seksueel strafrecht toegelicht, aangezien deze wijzigingen een impact hebben op de Politie Criminaliteitsstatistieken.

TOTALE GEREGISTREERDE CRIMINALITEIT

Voor 2022 (pleegdatum) bedroeg het aantal door de politiediensten (Lokale en Federale Politie) in een proces-verbaal geregistreeerde misdrijven (= inbreuken op het Strafwetboek en inbreuken op bijzondere wetgeving, zoals de Drugswet, Wapenwet, Vreemdelingenwet,...) in totaal **872.317 feiten**. Dit is een lichte daling van 1,6% (-13.993 feiten) in vergelijking met 2021 (886.310 feiten).

Rekening houdend met **mogelijks laattijdige vattingen** (die momenteel dus nog niet in de cijfers verwerkt zijn), kan redelijkerwijze verwacht worden dat deze daling nog zal verkleinen ten opzichte van 2021. Dit kan mogelijks resulteren in een status quo of zelfs een lichte stijging, maar normaliter zal het totaalcijfer voor 2022 onder de 900.000 geregistreeerde criminele feiten blijven. Naast vertraagde vattingen, gebeurt het voor bepaalde specifieke misdrijfcategorieën ook relatief frequent dat de **politie slechts laattijdig op de hoogte wordt gebracht** van het misdrijf (vb. een persoon is slachtoffer van een zedenfeit in de lente van 2021, maar dient pas klacht in een jaar later). Ook dit (weliswaar veel minder groot) effect kan er dus voor zorgen dat bij latere publicaties, de cijfers voor een eerder pleegjaar toch nog stijgen. Bij elke nieuwe publicatie (doorgaans 4 keer per jaar) worden alle cijfers van de vorige pleegjaren dus aangevuld met wat intussen nieuw in de nationale databank is binnengekomen, teneinde een zo volledig mogelijk beeld te geven.

Een nationale tendens (globaal of voor een specifiek fenomeen) sluit daarenboven niet uit dat op andere geografische niveaus (vb. een bepaalde provincie, een gemeente,...) zich het omgekeerde voordoet. Het kan bijvoorbeeld goed zijn dat het aantal geregistreeerde woninginbraken op nationaal niveau daalt, maar dat er toch veel gemeenten zijn waar het stijgt.

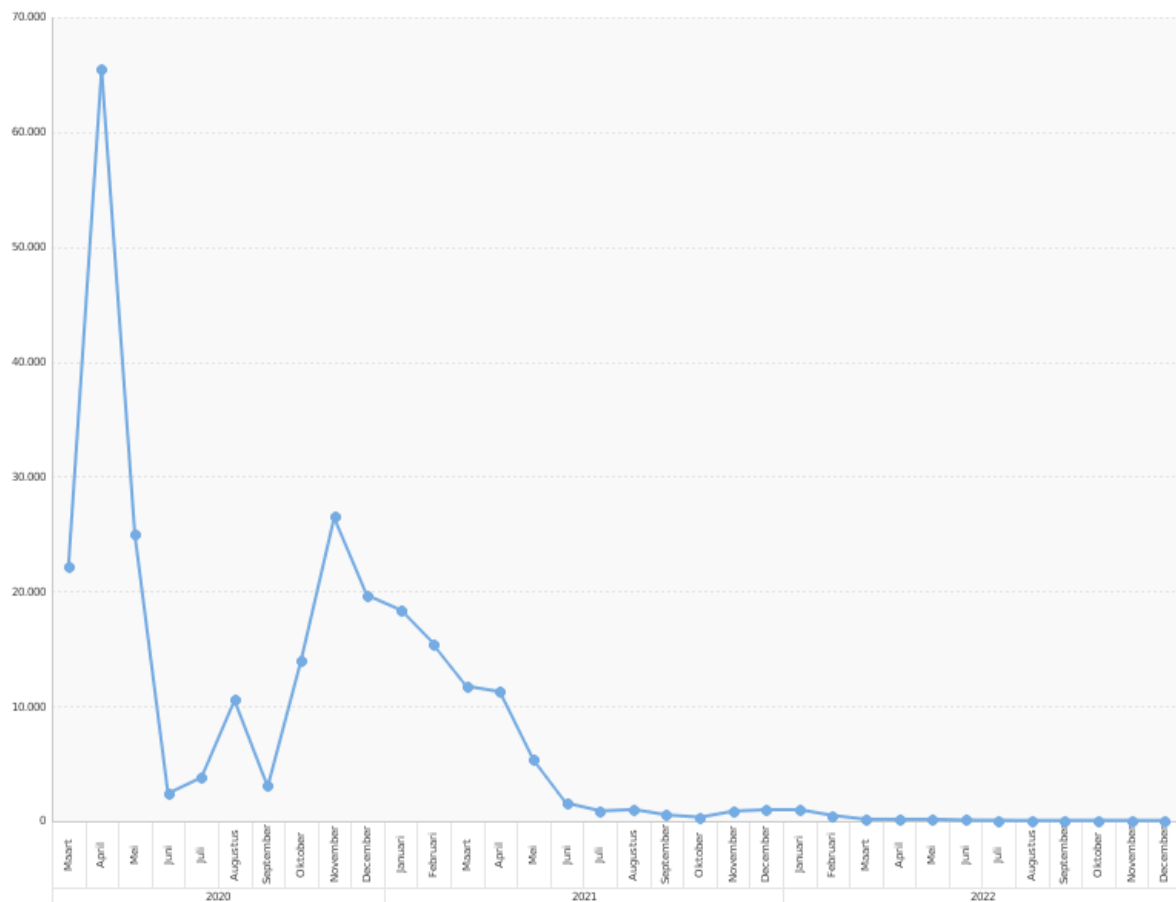
Tot slot mag niet vergeten worden dat dit nog steeds een totaalcijfer is van heel uiteenlopende misdrijftypes, zowel inhoudelijk als naar ernst. Dezelfde evolutie voltrekt zich echter niet bij alle criminele fenomenen. In wat volgt, zullen we stilstaan bij een aantal fenomenen die een daling of een stijging kennen in het afgelopen jaar.

STERKSTE DALERS

Eind april 2023 is de laatste coronamaatregel opgedoekt. Dit betekent dat er geen **corona-inbreuken** meer door de politie geregistreerd kunnen worden. De voorbije 2 jaren werd in de tendensennota's telkens veel aandacht besteed aan COVID-19 en de impact hiervan op de geregistreerde criminaliteit. De coronacrisis en de maatregelen die werden uitgevaardigd in de strijd tegen COVID-19 hadden een impact op het werk van de politiediensten. Zij stonden in voor het doen respecteren en naleven van de maatregelen die werden genomen in het kader van de volksgezondheid. Deze handhaving gebeurde zowel preventief door te sensibiliseren, maar ook repressief door te verbaliseren.

Wat zeggen de cijfers? In 2020, meer bepaald in de periode van 14 maart tot en met 31 december 2020, werden er in totaal **192.706 inbreuken** op de maatregelen in de strijd tegen COVID-19 geregistreerd. Dit is één vijfde van het totaal aantal door de politiediensten geregistreerde feiten in 2020 (zie ook grafiek 2). In 2021, het tweede coronajaar, werden er **68.231 inbreuken** vastgesteld. Dit is een afname met 124.475 feiten (-64,6%). In 2022 valt het aantal geregistreerde feiten verder terug tot **2.332 inbreuken**. Dit is een daling van 65.899 feiten (-96,6%). De dalingen in 2021 en 2022 zijn zichtbaar in de onderstaande grafiek, waarin het aantal door de politiediensten geregistreerde inbreuken op de maatregelen in de strijd tegen COVID-19 worden getoond met een opdeling per jaar en per maand.

Grafiek 1: aantal geregistreerde inbreuken in de strijd tegen COVID-19 doorheen de tijd

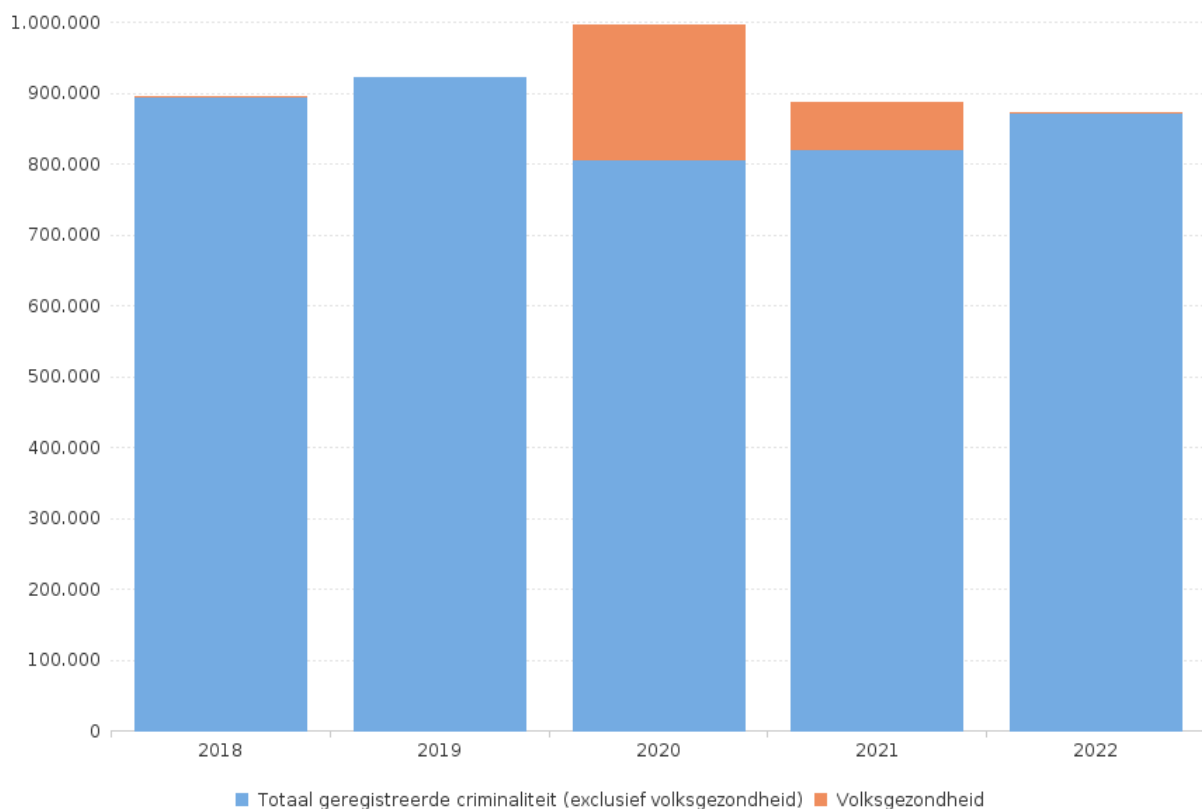

Omwille van de coronapandemie, de coronamaatregelen en de impact hiervan op de geregistreeerde criminaliteit kunnen de jaren 2020 en 2021 als atypische jaren beschouwd worden. Door het steeds verder afbouwen van de coronamaatregelen is in 2022 de impact steeds verder afgenomen.

Dit wordt zeer goed zichtbaar, als de cijfers worden uitgezet op een grafiek met het totaal aantal geregistreeerde criminele feiten met daarin het aandeel van de inbreuken volksgezondheid voor de voorbije jaren (zie grafiek 2). Deze toont zeer duidelijk het grote aandeel van de inbreuken op de maatregelen die werden genomen in het kader van de volksgezondheid in 2020. Dit aandeel neemt zichtbaar af in 2021 en in 2022 is het amper nog met blote oog zichtbaar.

Dit heeft tot gevolg dat vergelijkingen met jaren 2020 en 2021 met de nodige voorzichtigheid en steeds met de coronacrisis en de hieraan gekoppelde maatregelen in het achterhoofd dienen te gebeuren.

Grafiek 2: totaal aantal geregistreeerde criminele feiten met het aandeel van de inbreuken volksgezondheid

Naast de hoofdcategorie "volksgezondheid" kennen een aantal belangrijke fenomenen een daling laten in het aantal geregistreeerde criminele feiten. Hiertoe behoren de **in- en uitvoer van drugs**, het **witwassen** van geld en **kinderpornografie**. Deze dalingen moeten **met grote voorzichtigheid** worden geïnterpreteerd. Ze vertegenwoordigen **geen afname van de "reële" criminaliteit** in deze materie.

Deze drie fenomenen maken zeer vaak het onderwerp uit van **gerechtelijke dossiers en onderzoeken** in het kader van de georganiseerde criminaliteit. De laatste jaren kan vastgesteld worden dat de **georganiseerde criminaliteit steeds complexer, digitaler en internationaler** is geworden, waardoor de werklast voor politieagenten steeds lastiger en zwaarder wordt. Hoewel er in 2022 bijvoorbeeld minder feiten inzake drugs zijn geregistreerd, besteedt de Federale Gerechtelijke Politie, jaar na jaar, steeds meer middelen aan dit fenomeen.

Daarbovenop heeft de **ontmanteling van Sky ECC** het aantal behandelde drugsdossiers sterk verhoogd. Voor de jaren 2020 en 2021 is het aantal door de Federale Politie geregistreerde feiten sterk gestegen, aangezien de tellingen zich baseren op de pleegdatum van de feiten. In 2022 daalt het "nieuwe" aantal geregistreerde feiten, maar de politie werkt verder aan **onderzoeken die meerdere jaren in beslag nemen**.

Er moet ook rekening mee worden gehouden dat **één enkel feit de inbeslagname van meerdere ton drugs** kan betekenen. De politieke criminaliteitsstatistiek op zich kunnen de omvang van het onderzoekswerk en de complexiteit van dossiers niet in kaart brengen.

Naast bovenstaand genoemde redenen, die deze dalingen kunnen verklaren, moet hier aan toegevoegd worden dat bepaalde **richtlijnen**, zoals die van het **parket**, een sterke invloed kunnen hebben op de cijfers, en dat soms op een specifiek territorium. Zo stegen bijvoorbeeld de cijfers voor witwassen aanzienlijk tussen 2018 en 2020 als gevolg van een richtlijn van het parket van Antwerpen over de registratie van deze misdrijven.

Veranderingen in de wetgeving kunnen ook een invloed hebben op de cijfers. Dit is met name het geval voor kinderpornografie. Het nieuwe seksueel strafrecht is op 1 juni 2022 in werking getreden. Een dergelijke wetswijziging vergt een zekere aanpassingstijd op het niveau van de vatting van de gestructureerde gegevens van de processen-verbaal. Als gevolg daarvan zal er een vertraging optreden bij het verzenden van de gegevens naar de politiedatabank. Hierdoor zal er dus enkele maanden langer gewacht moeten worden om meer volledige cijfers voor 2022 te verkrijgen.

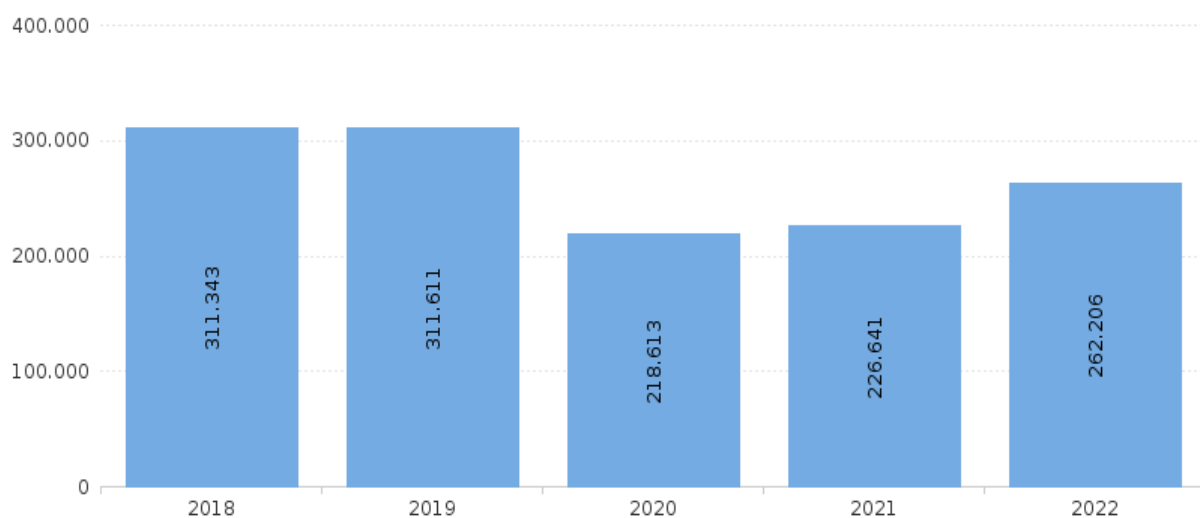
Tot slot hebben we bij **georganiseerde criminaliteit** zelden te maken met eenvoudige of geïsoleerde misdrijven. In deze dossiers is er vaak sprake van verschillende soorten gepleegde feiten in het kader van eenzelfde zaak: diefstal, slagen en verwondingen, oplichting, witwassen, enz. In de gestructureerde gegevens van een proces-verbaal moeten alle kwalificaties van de misdrijven worden opgenomen om cijfers te kunnen verstrekken. Witwassen is echter niet altijd het eerste misdrijf dat vervolgd en geregistreerd wordt. Het is mogelijk dat deze inbreuk in de loop van het onderzoek wel voorkomt in het gerechtelijk dossier, maar niet in de gestructureerde gegevens van het proces-verbaal.

OPVALLENDE STIJGERS

Een eerste grote stijging kan worden vastgesteld bij de diefstallen. In de jaren voor de coronacrisis ressorteerden iets meer dan één derde van de registraties onder de **diefstallen** en dit in al zijn verschijningsvormen (inbraken in gebouwen, autodiefstallen, diefstallen met geweld,...). Dit is anders in 2020 en 2021. Door de inbreuken inzake volksgezondheid zijn nog 'slechts' respectievelijk 22% en 25,6% van de registraties feiten van diefstal en afpersing. Als gevolg van het dalende aantal inbreuken inzake volksgezondheid neemt in 2022 dit aandeel opnieuw toe tot 30%. In het voorbije jaar werden er 262.206 feiten inzake diefstal en afpersing geregistreerd. Dit is een toename met 15,7% (+35.565 feiten) in vergelijking met 2021. Dit is echter nog steeds ongeveer 50.000 feiten (-15,9%) minder in vergelijking met 2019 (311.611 feiten). Deze evolutie wordt duidelijk zichtbaar in de onderstaande grafiek.

Grafiek 3: aantal geregistreerde feiten inzake diefstal en afpersing per jaar

Bij de **voertuigdiefstallen** is de sterkste stijging in absolute aantallen zichtbaar bij de fietsdiefstallen. Waar er in 2021 26.798 registraties waren, loopt dit in 2022 op tot 30.334 feiten (+3.536 feiten of +13,2%). Ook het aantal geregistreerde auto- (5.324 feiten), moto- (906 feiten) en bromfietsdiefstallen (2.606 feiten) neemt toe in 2022 in vergelijking met 2021.

Inbraken in gebouwen kunnen worden ingedeeld in 3 grote groepen volgens bestemming van het gebouw: 1) woningen; 2) openbare gebouwen en 3) bedrijven of handelszaken. Binnen deze 3 types van gebouwen nemen de woninginbraken ongeveer 75 % van het totaal in, wat niet abnormaal is gegeven het feit dat er veel meer woningen zijn dan andere gebouwen. Bij elke van de 3 groepen valt een toename te noteren in vergelijking met 2021. De aantallen liggen echter nog steeds lager dan voor de coronacrisis.

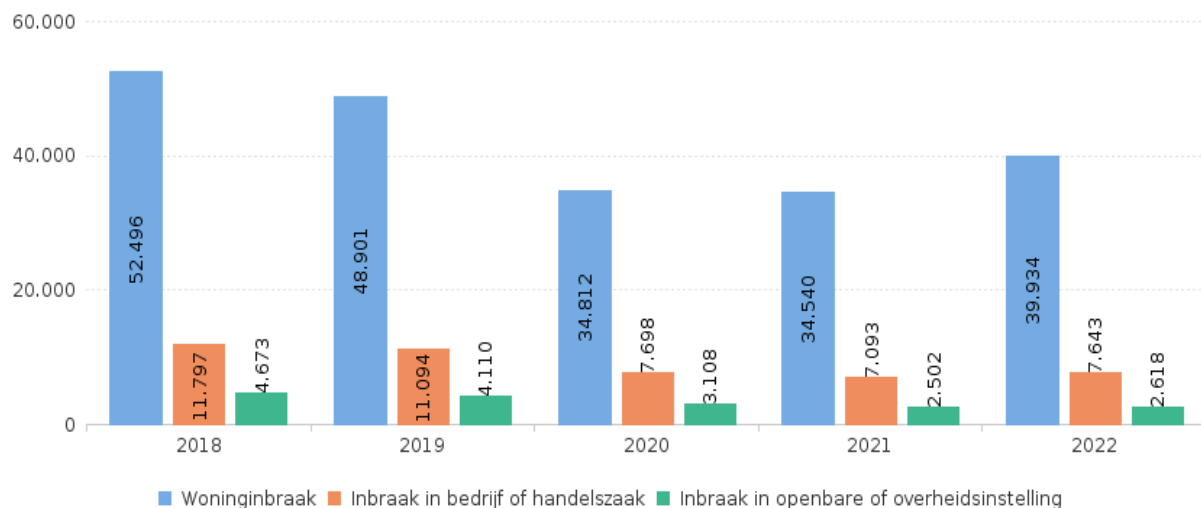
Voor de **woninginbraken** betreft het een stijging met 5.394 feiten (+15,6%) van 34.540 in 2021 naar 39.934 in 2022. Dit is nog steeds lager dan het aantal registraties in 2019, toen er 48.901 woninginbraken werden vastgesteld (- 8.967 feiten of -18,3%). Als de voorbije 2 jaren buiten beschouwing worden gelaten, is dit het laagste cijfer ooit voor woninginbraken. Hierbij dient opgemerkt

te worden dat bijna 40% van de registraties pogingen tot inbraak zijn terwijl het bij 60% van de gevallen gaat om voltooide feiten. De stijging situeert zich zowel bij de pogingen, als bij de voltooide feiten.

De ongezien lage aantallen in 2020 en 2021 hangen sterk samen met de coronamaatregelen. Door de sluiting van sommige bedrijven, handelszaken en winkels en het verplichte thuiswerk, waren de mensen meer thuis dan gewoonlijk. Ook de landsgrenzen die tijdelijk gesloten waren en bijhorende grenscontroles, het verplaatsingsverbod, de avond- en nachtklok speelden een rol. Al deze maatregelen in het kader van COVID-19 lijken een positieve invloed te hebben gehad op de woninginbraken. De vraag is hoe dit verder zal evolueren nu het alledaagse leven opnieuw is teruggekeerd naar het *oude* normaal.

Tevens kennen de **inbraken in bedrijven of handelszaken** een toename (+7,8% of 550 feiten) met 7.643 registraties in 2022 in vergelijking met 7.093 feiten in 2021. De stijging situeert zich vooral bij horecazaken. Tot slot stijgen ook de **inbraken in openbare gebouwen** lichtjes van 2.502 feiten in 2021 naar 2.618 feiten in 2022. Dit is een stijging van 4,6% (116 feiten). Deze aantallen liggen nog steeds meer dan 30% lager dan het aantal registraties in 2019.

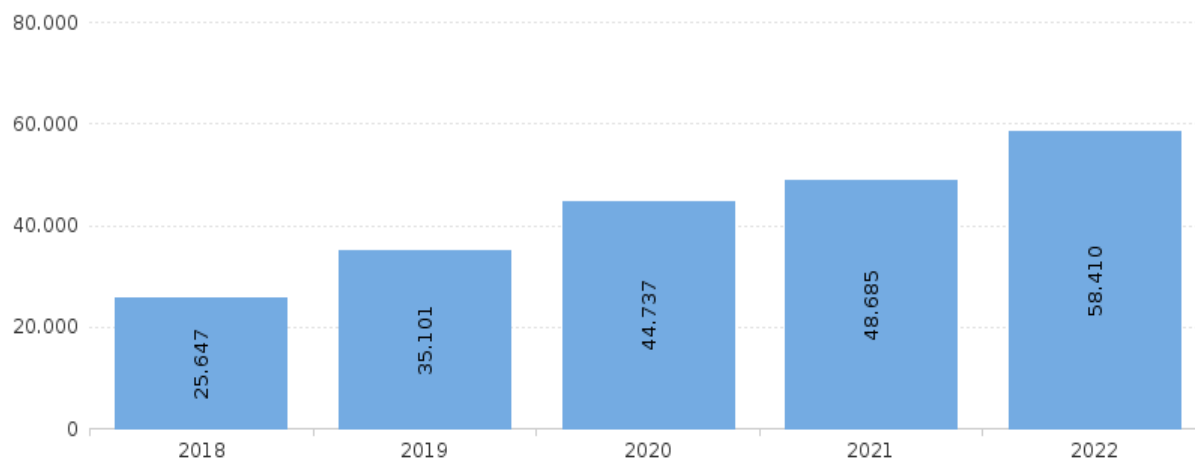
Grafiek 4: aantal geregistreerde feiten inzake inbraken in gebouwen per jaar

Ook andere diefstalvormen kennen een stijging. **Zakkenrollerij** neemt toe van 17.309 feiten in 2021 naar 23.462 feiten in 2022. Dit is een stijging van 3.239 feiten (+35,5%). Dit is nog steeds bijna 25% lager dan in 2019 (31.164 feiten). Ook de **winkeldiefstallen** stijgen van 19.380 feiten in 2021 naar 22.619 registraties in 2022 (+ 3.239 feiten of + 16,7%). In vergelijking met 2019 (22.471 feiten) is dit zo goed als een status quo.

Een andere stijging kan worden vastgesteld bij de inbreuken op de **wet van 28 november 2000 inzake informaticacriminaliteit**. Deze feiten nemen sinds het begin van de registraties bijna jaarlijks toe (met uitzondering van de jaren 2013 en 2014). Dat is het voorbije jaar niet anders. De geregistreerde feiten inzake informaticacriminaliteit gaan van 48.685 feiten in 2021 naar 58.410 registraties in 2022. Dit is een toename met 20,0% (ofwel + 9.725 feiten). Deze jaarlijkse toename kan tevens vastgesteld worden in onderstaande grafiek, die het aantal geregistreerde feiten van informaticacriminaliteit per jaar weergeeft.

Grafiek 5: aantal geregistreerde feiten inzake informaticacriminaliteit per jaar

De term informaticacriminaliteit slaat enkel op aanslagen op de veiligheid van een informaticasysteem of de integriteit van de in een informaticasysteem opgeslagen gegevens. De term heeft **geen** betrekking op het gebruik van informatica als middel voor het plegen van andere misdrijven.

De wet op de informaticacriminaliteit omvat 4 inbreuken (valsheid in informatica, informaticabedrog, hacking en sabotage), waarbij de derde (hacking) en de vierde (sabotage) ook wel eens gezamenlijk benoemd worden als “cyberaanvallen”. De hierboven vermelde stijging is het sterkst waarneembaar bij informaticabedrog.

Bij **valsheid in informatica** gaat men trachten de juridische draagwijdte van gegevens te veranderen door het invoeren, wijzigen of wissen van gegevens of door de normale aanwending van het informaticasysteem te veranderen. Voorbeelden zijn vervalsing van kredietkaarten of aanmaak van valse profielen (bijvoorbeeld op Facebook, Netlog,...) op naam van iemand anders. Voor valsheid in informatica is er zo goed als een status quo van het aantal registraties (-18 feiten of -0,5%).

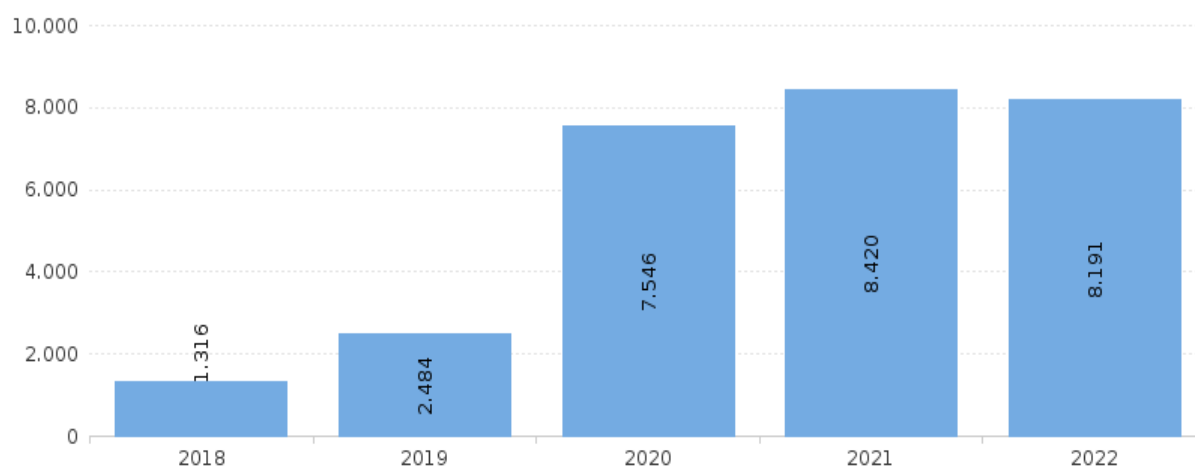
Informaticabedrog neemt het sterkst toe met een stijging van 22,7% (+ 9.047 feiten). Waar er in 2021 39.901 registraties waren, stijgt het aantal vaststellingen tot 48.948 in 2022. Bij informaticabedrog wordt een onrechtmatig economisch voordeel beoogd door het invoeren, wijzigen of wissen van gegevens of door de normale aanwending van het informaticasysteem te veranderen, bijvoorbeeld door het blokkeren van iemands computer via malware.

Hacking wordt ook wel computerinbraak genoemd. Het betreft het zich onrechtmatig toegang verschaffen tot een informaticasysteem (externe hacking) of zijn toegangsbevoegdheid ertoe overschrijden (interne hacking) met inbegrip van de voorbereidende handelingen, hacking op vraag (opdracht geven of aanzetten tot) en het verkopen van de gegevens verkregen door middel van hacking. Bijvoorbeeld: inbreken in een bedrijfsnetwerk in het kader van bedrijfsspionage of het toegang nemen tot de e-mailaccount van iemand anders. Voor de hackings werden er in 2022 5.342 feiten geregistreerd. Dit is een toename met 666 vaststellingen (+14,2%) in vergelijking met 2021.

Informaticasabotage betreft het aanbrengen van schade door het invoeren, wijzigen of wissen van gegevens of door de normale aanwending van het informaticasysteem te veranderen terwijl men weet dat men daartoe niet gerechtigd is, bijvoorbeeld door het verspreiden van een virus. Bij sabotage kan er in 2022 (434 feiten) een zeer lichte stijging van 30 feiten worden vastgesteld ten overstaan van 2021 (404 feiten).

Een specifieke vorm van informaticacriminaliteit is het fenomeen van **phishing**. Hierbij wordt iemand doelgericht via internet benaderd, waarbij men persoonlijke informatie tracht te bekomen om deze te verzamelen, verhandelen of zelf te misbruiken. De meest gangbare werkwijze bestaat erin dat de oplichter een e-mailbericht verstuurt dat er uitziet als een bericht van een gekende entiteit (bank, e-mailprovider, ...). In dit bericht wordt gevraagd een aantal persoonlijke gegevens in te vullen en terug te sturen, of wordt gevraagd te klikken op een link naar de website van de entiteit. In werkelijkheid leidt de link naar een vervalste webpagina, die er net zo uitziet als de echte webpagina van de entiteit. Op deze webpagina wordt ook gevraagd persoonlijke gegevens in te geven, deze worden dan onderschept door de oplichter. In 2020 was er een ongeziene toename van het aantal registraties inzake phishing, namelijk 7.546 feiten. Dit is driemaal zo veel als in 2019, waar er 2.484 registraties waren. In 2021 en 2022 werden er respectievelijk 8.420 en 8.191 feiten geregistreerd.

Grafiek 6: aantal geregistreerde feiten inzake phishing per jaar

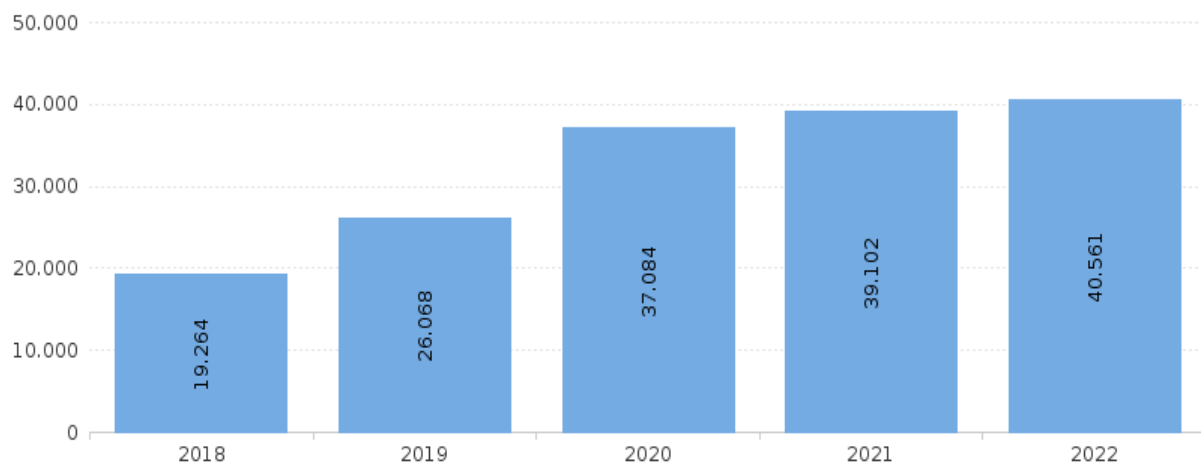

Tot slot dient, wat informaticacriminaliteit betreft, vermeld te worden dat bovenstaande cijfers niets zeggen over de **ernst van het feit** op zich (vb. phishing bij 1 particulier versus hacking bij een groot bedrijf) en er daarenboven nog steeds sprake is van een zeer hoog *dark number*. Ook wordt informaticacriminaliteit beschouwd als een eerder **geografisch onafhankelijk** fenomeen.

Een ander fenomeen dat een toename kent, is **betaalkaartfraude**. Dit is een vermogensdelict waarbij reëel of virtueel gebruik gemaakt wordt van de gegevens van een ontvreemde of gekopieerde betaalkaart (bankkaart, kredietkaart, tankkaart,...). In 2022 werden er 12.829 feiten inzake betaalkaartfraude geregistreerd. Dit is een toename met 22,1% (of + 2.322 feiten) in vergelijking met 2021 (10.507 feiten). Ook in vergelijking met 2019 (11.811 feiten) ligt dit aantal 8,6% hoger (+1.018 feiten).

Naast pure inbreuken op de informaticawet kunnen ook **gemeenrechtelijke misdrijven** gepleegd worden **door middel van ICT**. Een mooi voorbeeld hiervan is **internetfraude**. Dit misdrijf heeft betrekking op alle vormen van oplichting die via het internet zijn gepleegd. Zo kan het onder meer gaan om: fraude bij online kopen en verkopen (bijvoorbeeld iets online kopen dat nooit geleverd wordt), valse loterij, emotiefraude (valse liefdadigheid of vriendschapsfraude), identiteitsfraude (diefstal en misbruik),... Waar er in 2019 26.068 feiten voor internetfraude werden geregistreerd, loopt dit in 2022 op tot 40.561 registraties. Dit is een toename met 55,6% of +14.493 registraties ten opzichte van 2019. In vergelijking met 2021 (39.102 feiten) is de stijgende tendens minder uitgesproken met 1.459 registraties (+3,7%) meer in 2022. De stijging zet zich verder door.

Grafiek 7: aantal geregistreerde feiten inzake internetfraude per jaar

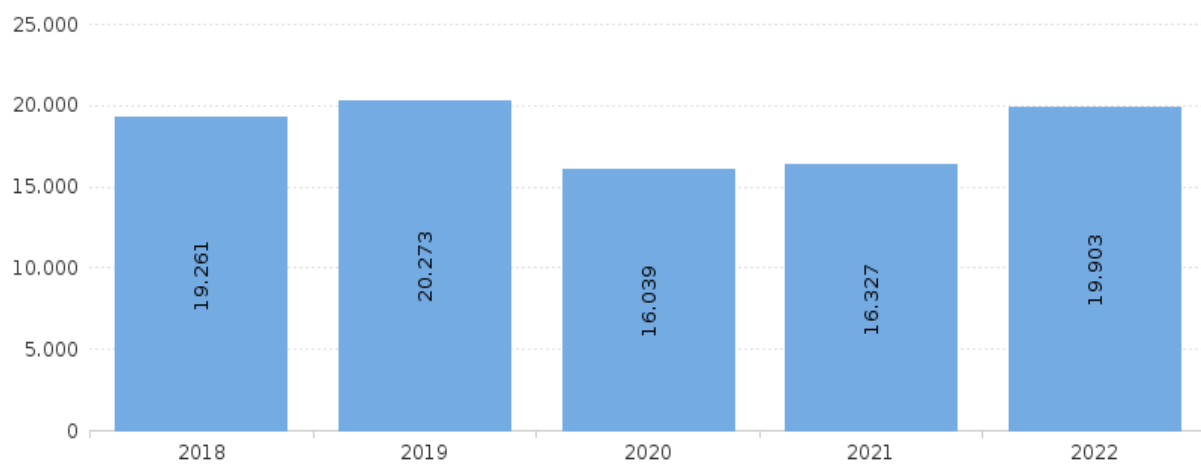
Bovenstaande cijfers tonen een zichtbare toename van informatica- en ICT-gerelateerde criminaliteit. De impact van de coronacrisis op deze cijfers is onmiskenbaar aanwezig. Door de maatregelen die genomen werden in de strijd tegen COVID-19 (met onder andere de verplichting tot thuiswerk en de sluiting van winkels) was er een toegenomen computergebruik en internetactiviteit en bijgevolg een verhoogde online kwetsbaarheid. De verschuiving van de criminaliteit van de reële wereld naar de digitale wereld is reeds jaren aan de gang, maar is tijdens de pandemie meer uitgesproken dan voorheen. Ook na de crisis lijkt deze trend zich door te zetten.

Zoals we in het verleden reeds schreven, blijven ICT en internet een steeds grotere plaats innemen in ons dagelijkse leven, waardoor wij meer en meer in een virtuele, online wereld wonen. Steeds meer mensen hebben toegang tot het internet via smartphones en tablets. We doen steeds meer online (vb. nog steeds groeiende e-commerce, contacten onderhouden,...). De groei en populariteit van de virtuele wereld hebben zeker hun plafond nog niet bereikt. Daarnaast brengt de vergrijzing van de bevolking een verhoogd risico op een toename van het aantal kwetsbare doelwitten in de toekomst met zich mee. Tot slot biedt het internet de mogelijkheid om op korte termijn met zeer weinig financiële middelen een groot aantal slachtoffers te bereiken. Ongetwijfeld hebben ook meer criminelen de switch gemaakt naar de online criminaliteit.

Binnen de misdrijven tegen de lichamelijke integriteit is er een sterke stijging zichtbaar bij **de opzettelijke slagen en/of verwondingen buiten de familie**. Zo werden er in 2022 47.392 feiten van opzettelijke slagen en/of verwondingen buiten de familie geregistreerd. Dit is een toename met 5.367 registraties (+12,8%) in vergelijking met 2021 (42.025 feiten). In vergelijking met 2019 (46.544 feiten) is dit een lichte toename met 1,8% (+848 feiten).

Een laatste grote stijging situeert zich bij de hoofdcategorie **dronkenschap en alcohol**, hoofdzakelijk toe te schrijven aan feiten van openbare dronkenschap. De voorbije 2 jaren werd er een lager aantal inbreuken vastgesteld omwille van de maatregelen die genomen werden in de strijd tegen het coronavirus, zoals de sluiting van de horeca en het verplichte sluitingsuur. Door het wegvallen van deze maatregelen stijgt het aantal inbreuken opnieuw tot op een gelijkaardig niveau van voor de coronapandemie. Dit wordt zichtbaar in de volgende grafiek.

Grafiek 8: aantal geregistreerde feiten inzake dronkenschap en alcohol per jaar

Vanaf 1 juni 2022 werd het seksueel strafrecht hervormd⁹. Voor de hervorming vielen seksuele misdrijven onder “titel VII: misdaden en wanbedrijven tegen de orde der familie en tegen de openbare zedelijkheid”. Seksuele misdrijven tasten echter de seksuele integriteit van een persoon aan. Het uitgangspunt is niet meer dat er een inbreuk op de gezinsvrede is. Het gaat ook niet specifiek om misdrijven tegen de moraal of de eer.

In het nieuw seksueel strafrecht krijgt de noodzaak aan toestemming een centrale plaats. Seksuele misdrijven krijgen nieuwe definities en worden in sommige gevallen zwaarder bestraft. De uitbating van seksueel geweld werd gedecriminaliseerd.

Seksuele misdrijven zijn ingevoegd in boek 2, “titel VIII: de misdaden en wanbedrijven tegen personen” onder een nieuw hoofdstuk “seksuele integriteit, het seksuele zelfbeschikkingsrecht en de goede zeden”. Die plaats toont duidelijk aan dat elk individu de vrije wil heeft om in te stemmen met seksuele handelingen, maar dat die toestemming er altijd en daadwerkelijk moet zijn. Het hoofdstuk rond seksuele misdrijven volgt vlak na het hoofdstuk rond opzettelijk doden. Die plaats in het wetboek benadrukt dat seksuele misdrijven een zeer ernstige vorm van criminaliteit zijn.

In het seksueel strafrecht is er een onderscheid tussen basismisdrijven en verzwaarde misdrijven. Die laatste zijn de basismisdrijven waar er een verzwarende omstandigheid aanwezig is met een hogere strafmaat als gevolg. Hieronder worden enkele belangrijke basismisdrijven opgelijst:

- verkrachting
- aantasting van de seksuele integriteit: vervangt het misdrijf aanranding van de eerbaarheid
- voyeurisme en niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte inhoud
- openbare zedenschennis

Zoals hierboven reeds beschreven, zijn verzwaarde misdrijven basismisdrijven waar er een verzwarende omstandigheid aanwezig is met een hogere strafmaat als gevolg. De verzwarende omstandigheden zijn uitgebreid en gemoderniseerd. Zo is bijvoorbeeld het toedienen van weerloos makende stoffen met als doel het slachtoffer seksueel te misbruiken (*spiking of drug facilitated sexual assault*) toegevoegd als verzwarende omstandigheid.

Verder worden alle misdrijven van seksuele uitbuiting van minderjarigen gegroepeerd. Het kan bijvoorbeeld gaan om het benaderen van minderjarigen voor seksuele doeleinden, prostitutie van minderjarigen en beelden van seksueel misbruik van minderjarigen.

⁹ https://justitie.belgium.be/nl/themas/veiligheid_en_criminaliteit/seksuele_misdrijven#tab-1

De uitbating van prostitutie wordt stapsgewijs gedecriminaliseerd, maar als er een element van mensenhandel of misbruik is, blijven de handelingen strafbaar. De wet stelt dat er (los van mensenhandel) vier specifieke misdrijven mogelijk zijn:

- pooierschap
- illegale reclame
- openbaar aanzetten tot prostitutie
- verzaamd misbruik van prostitutie

Deze hervorming van het seksueel strafrecht diende eveneens te worden vertaald naar de politienomenclatuur en omgezet in specifieke codes voor de politiemensen op het terrein¹⁰ om de seksuele misdrijven te registreren. Daarnaast houdt deze hervorming de afschaffing van codes in die betrekking hebben op het “oude” strafrecht met betrekking tot de seksuele misdrijven. Deze wijzigingen hebben natuurlijk een impact op de politieke criminaliteitsstatistieken en meer bepaald op de hoofdcategorie Zedenmisdrijven.

Een aantal stijgingen worden veroorzaakt door het gegeven dat recentelijk een nieuwe feitcode gecreëerd werd voor de misdrijftypes in kwestie. Of omgekeerd, zijn er dalingen vast te stellen die te wijten zijn aan het afschaffen van bepaalde codes. De desbetreffende stijgingen en dalingen zijn dus eerder “kunstmatig” te noemen en hebben geen functionele betekenis¹¹.

Wat wel zeker is, is dat de cijfers in hoofdcategorie zedenmisdrijven met de nodige voorzichtigheid dienen gelezen en geïnterpreteerd te worden, zowel nu, als in de toekomst. De hervorming van het seksueel strafrecht in 2022 is een breuklijn, die wordt weerspiegeld in de politiestatistieken en waarmee rekening gehouden dient te worden bij de interpretatie van de cijfers.

¹⁰ Bij het opstellen van het proces-verbaal dient de verbalisant te kiezen uit een nomenclatuur van feitcodes welke het meest van toepassing zijnde misdrijf (of misdrijven) is. Deze nomenclatuur ondergaat periodiek wijzigingen, bijvoorbeeld ten gevolge van nieuwe strafwetgeving. Vanzelfsprekend dient een feitcode eerst te bestaan, alvorens men ze kan selecteren. Dit leidt bijgevolg in deze opstartfase tot spectaculaire stijgingen in de mate van gebruik (absoluut en/of procentueel bekeken).

¹¹ Met andere woorden, de stijging of daling is geen indicatie dat het fenomeen “erger of beter geworden is”.